

Društvo je imelo v minulem letu 36 udov. Od teh so se poslovili: tov. Ivan Krajnik, Drago Majer, Milka Bračičeva, Milka Arzenšekova, Milka Kokotova in Malka Omusova. Gudula Dragatinova pa še ni prijavila zopetnega pristopa v našo vrsto. V tekočem društvenem letu šteje naše društvo 35 udov.

Poročilo blagajničarke se glasi: Prihodek leta 1918. 38.07 K, udnina znaša 1579.47 K, skupaj 1617.47 K. Izdatek: 1063.80 K, ostanek 515.60 K.

Za to društveno leto se izvoli prejšnji odbor. Naknadno se izvolita v odbor: tov. Ante Potočnik kot podpredsednik in tov. Robert Ivanuš kot odbornik.

Na predlog tovariša Volavška se pobere po 20 K za rezervni sklad. Nabrana svota znaša 520 K. Obenem predlaga omenjeni tovariš še, da bi tukajšnje učiteljsko kupilo in postavilo nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu Trobišu v Koprivnici; akoravno ni bil pokojnik ud učiteljskega društva, vendar zahteva to naša stanovska zavednost. Kakor hitro draginja nekoliko pojenja, tako hitro se tudi ugodi, temu predlogu.

Tovariš Stauffer svetuje in predlaga, da se ustanovi oziroma osnuje Samopomoč za tuokrajno učiteljsko in uradništvu. Predlog je bil z veseljem soglasno sprejet. Glede tega se določita tovariša Stauffer in Ivanuš, ki bosta delovala za ta osnutek.

Tovariš Jerin pa predlaga, naj posreduje odbor na merodajnih mestih, da se odslej naprej vrše učiteljske konference za učiteljsko Kozj. okraja v Kozjem, in to z ozirom na prometne težkoče ter na neznamne dijete. S tem predlogom se strinja gotovo tudi cenjeno učiteljsko trga Hanine pri Sevnici ter se nam prikloni, če upošteva navedene neugodnosti. Prihodnje zborovanje bo maja v Podčetrniku.

Ukrajno učiteljsko društvo za ormoški okraj je imelo dne 4. marca t. l. v Ormožu svoj zelo dobro obiskan občni zbor; navzočih je bilo 90 odstotkov.

L. Pozdrav in letno poročilo predsednika. Društvenemu predsedniku tovarišu Josipu Rajšpu pozdravi vse navzoce presrečno, posebno na novo vstopivše ude in našega okrajnega šolskega nadzornika tovariša Pavla Fleteta. Daje omenja naše place in naglašja, da moramo strmeti za ciljem, da bomo popolnoma enakopravni z državnimi uradniki. Poudarja, da morajo biti naša zborovanja vedno polnoštevilna. Slednjic poda obširno letno poročilo, iz katerega, spopolnjeno s tajnikovim in blagajnikovim poročilom se je razvidelo, da naše društvo, če že ni med prvimi, gotovo ni pri zadnjih.

II. Zapisnik zborovanja z dne 6. novembra 1919 se prebere in odobri.

III. Dopisi se vzamejo po vrsti iz opravičnega zapisnika na znanje.

IV. Letno poročilo tajnika; iz tega je razvidno, da ima društvo 49 pravnih udov in 3 častne ude, in da so vsi učitelji in vse učiteljice v okraju udje našega društva. Na novo so pristopili tovariši in tovaršice: Reboji Antonija, Gerbec Marica in Sešerko Berta pri Sv. Lenartu, Križnič Jožica pri Svetinjah, Svetlin Irma in Schönwetter Avgust v Središču, Komac Slav in Pernat Pavla, otroška vrtnarica v Ormožu, Belšak Ludovik pri Sv. Tomažu, Pinterič Kristina pri Sv. Bolfenku, Megla Milan in Ingolič Roza pri Vel. Nedelji. Društvo je štirikrat zborovalo in imelo 2 odborovi seji. Pri zborovanjih, katera so bila dobro obiskana, je bilo 7. predavanj, oziroma daljših poročil.

V. Letno poročilo blagajnika. Tovariš Martin Salamun poroča, da so vsi udje storili svojo dolžnost in so dohodki znašali 430 K, stroški 416 K. Po pregledanju in odobrenju računov se izreče blagajniku zahvala.

VI. Razmotrivanje aktualnih stanovskih in šolskih vprašanj. Rezutat teh razmotrivanj so bili med drugimi sledeči predlogi in sklepi: 1. Cas zborovanja določi odbor, če društvo drugače ne sklene. 2. Na predlog tovariša predsednika se sklene, da plača vsak ud 20 K za rezervni sklad Zaveze. Navzoči se takoj odzovejo temu sklepu. 3. Društvena članarina se določi na 80 K. (To je bilo tedaj, sedaj se zviša seveda na 120 K). 4. Predsednik Rajšp opominja na Učiteljski konvikt, vsak ud naj vsaj 2 K daruje. Radi plačevanja teh prispevkov naj zahteva društvo poštne položnice. 5. Tov. Jakob Preindl: Razni nemškutarski elementi in ljudje, ki še žalujejo po bivši Avstriji, ščuvajo ljudstvo zoper šolo in učiteljsvo, ker to uči v šoli srbohrvaščino. Društvo naj opozori merodajne oblasti, da sterc v tem oziru potrebne korake, da bo naše ljudstvo vedelo, da je srbohrvaščina v šolah učni predmet. 6. Da se na naši šolski upravi vsaj deloma zbrise pečat avstrijskega birokratizma, treba bo revizije glede uradnega poslovanja. Sklene se potrebno ukreniti radi revidiranja dotičnih točk v

IX. Končnikovem zvezku, dodatek I. 7.) Tovariš Domicijan Serajnik predlaga, da bi učiteljsvo zbiralo najbolj priljubljene narodne pesni za šolsko mladino. On pa jih hoče potem, razvrščene na poedine pesni, stopnje izdelati.

VII. Volitev. Za novo društveno dobo so bili izvoljeni: Josip Rajšp, predsednik, Ludovik Sijanec, podpredsednik, Adolf Rosina, tajnik, Martin Salamun, blagajnik, Jakob Preindl in Drago Pinterič odbornika.

+ Novomeško učiteljsko društvo ima svoj redni letni občni zbor v četrtek, dne 8. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu po naslednjem redu:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Račun za leto 1919.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

Popoldne ogled kmetijske šole na Ormu.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Kamniško učiteljsko društvo vabi na sestanek, katerega priredi v četrtek, dne 8. aprila 1920 na Prevojah pri Lukovici v gostilni »pri Kotniku« ob 15. uri (3. uri popoldne.)

Podpirajte „Jugoslovansko Matico!“

Kronika.

= Severni „Slovenci“. Severozapadno od Gdanskega ob obali Vzhodnega morja prebivajo ostanki nekdanjih obmorskih Slovanov. Imenujejo jih splošno Kašube. Govorijo nekako poljsko narečje. Interesantno je, da se del Kašubov, ki prebiva ob morju poleg Lebskega jezera, imenuje samega sebe „Slovence“. Po veri so Kašubi katoliki, protestantov je samo 6%, ki so izključno lebski Slovenci. — V začetku februarja je zasedla poljska vojska te kraje in osvojevala tudi Kašube. Poljak, ki je sodeloval pri tem zasedanju, opisuje ta narod kot vesel, gostoljuben in dobrončen, čeprav spočetka nezaupljiv. Poleg tega imajo Kašubi organizacijsko sposobnost in voljo do dela, katera jim je omogočila, da navzlic ne zelo rodovitni zemlji gospodarski ne stoji slabo.

= „Jugoslovanska Matica“. V nedeljo dne 21. marca se je ustanovilo v Ljubljani društvo z gorenjim imenom. Cilj mu je, pospeševati v gospodarskem oziru Jugoslovane v tujini, jih podpreti kjerkoli in kadarkoli moralno in gmotno, zastopati njih zahteve in pravice doma pred našo javnostjo, pred odločilnimi čimtelji v in izven mej naše države. Potrebna sredstva tvorijo prispevki in darovi, članarne, dohodki iz društvenih prireditev, podjetij in izkupičkov za knjige in brošure, zbirke ter društveno imetje. Član društva more postati vsak Jugoslovian, brez razlike spola in starosti, ako ga sprejme katerakoli podružnica na podlagi sklepa občnega zbora. Člani so: 1. Častni, t. j. tisti, katere imenuje društveni osrednji zbor radi izrednih zaslug za društvo; 2. Dobrotniki, t. j. tisti, ki plačajo naenkrat 1000 dinarjev, in 3. redni člani, ki plačajo članarino 1 dinar na mesec. Kdor podpira društvo s prispevki, ne da bi pristopil kot član, postane podpornik. Društvo ima svoj sedež v Beogradu, pokrajinske podružnice pa se nahajajo v Beogradu, Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, na Cetinju in Skoplju. Pokrajinski podružnici so podrejene krajeve podružnice, ki se osnujejo čim prej v posameznih krajih svoj pristop najmanj 20 rednih članov. Društvo stoji na čisto nadstrankarski podlagi.

= Sprejemanje kronskih bankovcev v državnih blagajnah. Presburo objavlja uradno: Da bi imele vse državne blagajne čas, da izvrše zameno kronskih novčanic v kronskodinarske v roku, predpisanem z naredbo I. štev. 6354 od 26. februarja t. l., odrejam, da državne blagajne prenehajo sprejemati one vrste kronskih novčanic, ki še niso potegnjene iz prometa, 5 dni pred rokom za odtegnitev odgovarjajočih vrst kronskih novčanic. Z ozirom na to se novčаницe po 100 K prenehajo sprejemati pri državnih blagajnah z dne 10. aprila t. l. O tem se naj obveste generalna direkcija državnega računovodstva in vsa ministrstva.

= Strankarska strahovlada na Ogrskem. V Budimpešti je odputila sedanja vlada iz same strankarske maščevalnosti več kot 600 učiteljev. Veliko učiteljev so razen tega vrgli v ječe pod pretvezo, da so socialistični hujšaki. Nekateri so že obsojeni, tako je n. pr. dobila ravnateljica ženske višje šole zaradi »ščuvanja« osem let zapora, neki ljudski učitelj pa sedem let ječe. Kakor poroča dunajska »Arbeiter-Zeitung«, so bili odpuščeni učitelji najboljši strokovnjaki in imajo le napako, da niso pristaši stranke, ki je slučajno da-

nes na vladnem krmilu. Zgodovina dokazuje, da se tudi najgriša strankarska strahovlada prav v kratkem času maščuje nad strahovladalcj samimi.

= Za osamosvojitve cerkve. Glasilo hrvaških reformističnih duhovnikov »Preporod« je priobčilo odprto pismo na zagrebškega nadškofa Bauerja, v katerem se naglašja nujna potreba osamosvojitve cerkve v Jugoslaviji in takojšnje dovolitve uporabe domačega jezika pri vseh cerkvenih obredih.

Iz Jugoslavije.

— Kako pospešuje »Slomškova Zveza« sporazum med učiteljsvom? Zadnji »Slovenski učitelj« piše: Rezervni sklad »Zaveze« in člani »Slomškove Zveze«. Politične stranke zbirajo rezervne sklade, da jih uporabljajo v volilni borbi proti nasprotnikom. Nobenemu nasprotniku, in če je še tako omejen, ni še nikdar prišlo na misel, da bi bil kdaj prispeval v sklad — recimo SLS. Ker »Zaveza« liberalnega učiteljsva še ni UJU, bi tudi nobenemu našemu članu ne smelo kaj takega priti v glavo. Zalibog, da se je to zgodilo tam dole na Dolenjskem nekje. Malo več politične modrosti bi ne škodovalo nekaterim našim članom, že zato ne, da jih nasprotniki ne bodo smatrali za — Pepčke. Ali hočete boj na nož? V sled toleranco katoliške učiteljske organizacije je postal prejšnji urednik »Tovariša« višji šolski nadzornik. To je vzbudilo med voditelji našega naroda nejevoljo, ker zastopa moza napore, ki so nasprotni krščanskim nazorom. Molčali smo, toda če ne bo miru, vrnemo z enakim orožjem, da bo naše ljudstvo zapiralo šolska vrata, kjer se bo pojavil, in obdržalo otroke doma. Svaramo o pravem času, da ne ubijete s takim bojem še tiste mrvice spoštovanja do šolstva, ki ga dosedaj niste ubili. Menda vam je znano, kako težko stališče ima šola med ljudskimi množicami. To smo povedali ob enajsti uri. — Isti list piše dalje:

Novomeška podružnica je sklenila sledečo izjavo: »Učiteljsvo novomeške podružnice Slomškove zveze, zbrano 3. februarja 1920, soglasno izjavlja, da pristopi k okrajnemu učiteljskemu društvu za novomeški okraj, ki bo del Unije jugoslovanskega učiteljsva, z dostavkom, da ne plača niti vinarja za Zavezo, pač pa bode plačevala članarino UJU, kadar se ista določi. Obenem pa izjavlja, da je pripravljeno prispevati za rezervni sklad.« — Taki sklepi naj se pošiljajo najprej centralnemu odboru v razpravo, da o njih razpravlja in potem daje podružnicam potrebne direktive, ki se mu zde potrebne. Sicer pa svetujemo vsem voditeljem podružnic, da se držijo pravil. Če pa se posamezniki ne čutijo več srečne v naši organizaciji, naj si za izstop izbere malo bolj primerno pot in ne tako smešno.»

Višji šolski nadzornik Franc Gabršek proti učiteljicam. Dne 8. t. m. se je vršila seja širšega odbora oblastne zaščite dece in mladine v Sloveniji. Med drugim raznimi zadevami je bila na dnevnem redu ureditev in premesitev poglobljalnice iz Ljubljane v Kočevje in razširjenje tega zavoda tudi za dekleta. Kanonik Nadrah je predlagal, da naj na moškem oddelku poučujejo svetni učitelji, na ženskem oddelku pa se naj izroči vzgoja m pouk — nunam. Temu, svetne učiteljice žalečemu predlogu, so odločno ugovarjali zastopniki učiteljskih organizacij srednjih in ljudskih šol in zastopnice ženskih dobrodelnih zavodov. S posebno vnemo in prepričevalno besedo se je zavzemala za svetne učiteljice zastopnica nekega socialno demokratskega dobrodelnega zavoda: A vse zaman! Njeni argumenti zoper enostransko nunsko vzgojo nesrečnih deklet so našli pri večini le gluha ušesa. Večina, med katero je devet duhovnikov, je sprejela Nadrahov predlog in — čujte in strmite, za nune zoper svetne učiteljice, katerih svetovalec, prijatelj in dobrohotni oče bi moral biti, je glasoval tudi višji šolski nadzornik Franc Gabršek. Ne maramo imenovati tega njegovega nastopa s pravim imenom! Vprašamo je: Ali ga ni sram pred priprosto ženo? Da je glasoval za nune in nunsko vzgojo tudi Adolf, se ne čudimo.

— Sadar-Gabršek contra učiteljicam. Prejeli smo pod tem naslovom od druge strani: Državna oblastna zaščita dece in mladine za Slovenijo v Ljubljani je znana do danes javnosti samo po »Uradnem listu«. Njeno delovanje, zlasti javne seje širšega odbora so ostale do danes vsej javnosti prikrte. Zeleti bi bilo, da izda oblastna zaščita dece in mladine poročilo o 3 sejah, ki so se dosedaj vršile. Na vsak način bode »moral urad podati javnosti sklepe sej, ki so se napravili in jih opraviti sme neinformirana javnosti pričakovati. Za danes ne upustimo sledečega dejstva: V Kočevju namerava oblastna zaščita ustanoviti državno vzgajališče za

moralno pokvarjena dekleta. Sprejet je bil predlog, da se poveri uprava in vodstvo vzgajališča redovnicam z utemeljevanjem, da imajo samo te smisel za vzgojo mladine, da znajo samo redovnice pridobiti srca pokvarjenih mladenk in da so samo one za ta poklic edino naobražene itd. Na kratko povedano: Po nazorih večine širšega odbora gorionenjene zaščite niso naše slovenske učiteljice za tak posel usposobljene, treba je izročiti tako mladino in od države vzdrževano javno vzgajališče privatnim redovom!

Ne oziraje se nato, da morajo od države vzdrževane naprave biti vendar last javnosti in ne v rokah neodgovornih zasebnih redovnic, smatramo tak sklep kot atenuat na državljanske pravice učiteljice, ki so obiskovale učiteljske vendar zato, da se strokovno usposobijo ter služijo potem kruh v pridobljenem poklicu. V sled omenjenega sklepa so prikrajšane na pravica vse slovenske učiteljice, tedaj tudi tiste, katere zastopa imenom Slomškove zveze — Adolf Sadar. Višji šolski nadzornik Fr. Gabršek se je tudi spozabil ter dal nezaupnico učiteljicam, po katerih ni bilo, vstevši vse učiteljsvo je vendar postal to, kar je. V vseh modernih državah ima žena iste pravice kot vsak drug državljan, samo v demokratični Jugoslaviji ne bi smela postati strokovno naobražena ženska učiteljica in vzgojiteljica v javnem, od države vzdrževanem vzgajališču! Besedo inajo sedaj v svojih pravicah zapostavljene učiteljice.

— Ne omejujmo si lastne svobode! Na zadnji seji višjega šolskega sveta je bil stavljen predlog, naj se učiteljsvu prepove nositi v šoli znake. Ta predlog je bil stavljen od strani ljudskošolskega učiteljsva samega. Hočemo presojati to vprašanje popolnoma objektivno, neoziraje se na to, od katere strani učiteljsva je bil stavljen predlog. V vsakem slučaju moramo mi stati na stališču, da se nam ne omejuje nikdar osebna svoboda, najmanj pa, da si jo še sami omejujemo. Ne smemo biti malenkostni pri svojem nazaranju in presojanju takih vprašanj ter se imamo čutiti v prvi vrsti učitelje in potem šele strankarje. Najmanj pa, da učiteljski zastopniki sami nastopajo zoper osebno svobodo učiteljsva!

— Za upokojece. Notico pod tem naslovom, ki smo jo priobčili v zadnji številki našega lista smo posneli iz naših dnevnikov. Popraševali smo na merodajnem mestu, če odgovarja zadeva resnici. Zvedeli smo, da določbe o pokojninskih dodatkih (po 200 dinarjev na mesec za vsakega upokojenca in po 45 dinarjev za vsakega rodbinskega člana) ne veljajo za upokojece in učiteljske vdove v Sloveniji. Tem se v prvih dneh meseca aprila izplačajo dodatki k draginjski dokladi m rodbinskim dokladam, ki jim gredo izza 1. decembra 1919 po naredbi ministrskega sveta z dne 10. februarja 1920. — (Glej št. 31. »Uradnega lista« z dne 6. marca ozfr. štev. 11. »Učit. Tov.« z dne 18. marca!)

— Zvonček v zameno za Tovariša ali Popotnik. — Dotičniki (zakonski pari, upokojece, otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del, ki so včlanjeni v okrajnih društvih) in reflektirajo na zgoraj označeno zameno, objavljeno že v 11. številki »Tovariša«, naj čimprej, najkasneje do 10. aprila naznanijo to strokovnemu tajništvu Zaveze v Ljubljani, ker se pozneje želje ne bodo mogle upoštevati zaradi določitve naklade Zvončka.

— Politični shodi so srednješolski mladini prepovedani. Višji šolski svet za Slovenijo je 18. t. m. s posebno okrožnico strogo prepovedal srednješolski mladini vsako udeležbo in sodelovanje pri političnih shodih, zlasti pa še udeležbo shodov o priliki volilne borbe.

— Maturantje in maturantke mariborskega učiteljskega sveta izza leta 1895! Letos obhajamo 25 letnico mature. Umestno bi bilo, da se spidemo tekoma poletja na sedanjim časom primernem sestanku. Gotovo ste vsi za to, da se sestanemo v Mariboru; zato sem se odločil, da vzamem jaz, kot v Mariboru službujoč, stvar v roke. Vabim vas torej, da mi naznanite svoje želje, nasvete in predloge, kedaj in na kak način naj bi se vršila ta petindvajsetletnica. S tovariškim pozdravom! Mirko Kožuh, nadučit. v Mariboru, Slomškov trg.

— Za zblizanje. Med profesorji trgovske akademije v Sarajevu se je pričela akcija, da naj se izmenja po možnosti nekateri domače in češke trgovske akademike, da se uvede kot obligatno v učni red učenje enega slovenskega jezika v govoru in pisavi in da se s tako izmenjavo slušateljev pouči lete o prilikah v drugih državah. V tem oziru so profesorji že predložili zemaljski vladi tozadevne predloge.

— Iz Prekmurja. Dne 17. marca je bilo tretje zborovanje narodnega sosveta civilnega komisarijata za Prekmurje v Mur-